

Doelgerichtheid; onze scheppende en vernietigende god

Door doelgerichtheid –als verleidelijke brenger van welvaart- te verheerlijken, snijden we deze los van zijn complementaire maatje bedachtzaamheid. Niet meer ‘gehinderd’ door de vertragende bedding van zorgvuldigheid, leidt zijn expansiedrift ons opgewekt de afgrond in.

Tineke Liefhebber - januari 2006 (ter publicatie)

Het is net als met die 3D plaatjes en sommige psychologische tests. Je weet dat er iets te zien moet zijn, maar je hebt nog geen idee wat. En dan, als je ineens in de wirwar van lijnen of kleurvlakken een vaas of iets anders ontdekt hebt, kun je niet begrijpen dat je het eerder niet zag. Het is plotseling zo duidelijk.

Zo ontdekte ik in de over elkaar tuimelende en op het oog vaak strijdige gebeurtenissen van de laatste decennia een opmerkelijk, niet meer te negeren verschijnsel; we aanbidden een nieuwe god. Uiteraard is iedereen vrij in het kiezen van zijn goden. Toch lijkt voorzichtigheid hier geboden, want deze god blijkt zijn plaats niet te kennen.

Hij wordt gekend onder vele namen. Resultaten, actie, winst, optimisme, inventiviteit, enthousiasme en profilering zijn er een paar onschuldige voorbeelden van. Maar voor de duidelijkheid zou ik de oorspronkelijke naam van deze god willen gebruiken: Doelgerichtheid.

Vroeger, toen Doelgerichtheid nog niet in onmin leefde met zijn vrouw Bedachtzaamheid konden we de ontwikkeling van de mensheid met vertrouwen tegemoet zien. Omdat Doelgerichtheid zijn mogelijkheden en onvolmaaktheden onderkende, werkte hij intensief met Bedachtzaamheid samen, om aldus tot heilzame resultaten te komen. Want zij vulden elkaar naadloos aan. De creatieve Doelgerichtheid die een bron van ideeën was ten behoeve van vooruitgang en ontwikkeling, had b.v. maar weinig kaas gegeten van haalbaarheid of van een gedegen uitwerking van zo'n idee. Sterker nog, Doelgerichtheid die vermoedelijk een zevendaagse schepping in herinnering had, begreep het verschil tussen een idee en een plan niet eens. Gelukkig had hij de wat degelijker Bedachtzaamheid naast zich, die met haar hang naar duurzaamheid en veiligheid, alle ideeën van Doelgerichtheid op haalbaarheid toetste en indien mogelijk tot een deugdelijk plan uitwerkte. Dat compenseerde ruimschoots haar wat zorgelijke karaktertje dat nog wel eens tot besluiteloosheid kon leiden.

Doelgerichtheid als het scheppende mannelijke en Bedachtzaamheid als het ontvankelijke en doorgevende vrouwelijke (niet te verwarren met mannetje en vrouwtje), bleken een gouden team als het aankwam op solide, heilzame wegen en oplossingen voor de toekomst. Kortom zij waren een succesvol tweepolig koppel dat kon rekenen op een rode loper zodra ze zich voor een duobaan zouden melden.

Toen wilde het niet meer zo boteren tussen Doelgerichtheid en Bedachtzaamheid; ze raakten zelfs gebrouilleerd. Wat precies de aanleiding was, zullen we wel nooit weten. Misschien kwam het doordat Doelgerichtheid in de ban raakte van de Amerikaanse aanpak en hij zelfs zijn vocabulaire uitbreidde met begrippen als targets, manager en sales. Dat actiegerichte was hem immers op het lijf geschreven en hij begon te geloven dat je vertragende echtgenoten als Bedachtzaamheid kon missen als kiespijn. Ze had immers geen enkel creatief idee en zat alleen maar te neuzelen over details. Bedachtzaamheid die deze ontwikkeling maar verontrustend vond, wees Doelgerichtheid uiteraard op de gevaren van zijn flirt

met expanderende krachten. Hij hoorde zich immers op haar, Bedachtzaamheid, te richten wilden ze de mensen een succesvolle en veilige toekomst kunnen bieden.

Maar Doelgerichtheid, als Narcissus verliefd op zijn eigen spiegelbeeld, bleek doof voor haar gejammer. Waarschuwingen als "en heb je wel nagedacht over de consequenties voor het milieu, ons zorgstelsel, minderheden, veiligheid, onderwijs....?" wuifde hij luchtig en met minachting voor de bekrompen geest van Bedachtzaamheid weg. Gouden bergen waren er te verdienen en het gras zou eeuwig groen zijn. Hij zou zich niet meer door de klein-geestige en eeuwig zeurende Bedachtzaamheid van zijn briljante ideeën af laten brengen. En zo geschiedde. Doelgerichtheid en Bedachtzaamheid scheidde van tafel en bed, omdat twee complementaire polen nu eenmaal niet echt van elkaar kunnen scheiden. Op aandringen van Bedachtzaamheid hielden ze de scheiding geheim, want ze voorzagen grote paniek onder de mensen als het bekend zou worden. Doelgerichtheid trok met een overmaat aan zelfvertrouwen een onbegrensde toekomst in terwijl de minder uithuizige Bedachtzaamheid haar huishoudboekje bijhield en zich richtte op de kunst van het sokken stoppen. In de veronderstelling dat het echtpaar nog steeds samen was, wendden de mensen zich hoopvol naar Doelgerichtheid wanneer ze hem op de markt zagen. Ze kenden hem met zijn vlotte babbel immers als spreekbuis van het stel. "Bomen tot aan de hemel" beloofde hij luidkeels. En de mensen die niet wisten dat Bedachtzaamheid uit zijn leven verdwenen was, hoorden niet dat dit wel een erg onbezonnen uitspraak was. Ze juichten, rekenden zich rijk en volgden hem.

Zo leidde Doelgerichtheid de argeloze en hebzuchtige mensen vele avonturen in. The sky was the limit en alles wat de groei van hoge bomen in de weg stond, moest worden opgeruimd. Bedrijfsleven en politiek werden de meest toegewijde groupies van Doelgerichtheid waardoor de hele samenleving op de schop ging. Onbedoeld werd verandering synoniem voor vooruitgang en de van Bedachtzaamheid verstoken "rationele" oprispingen, leidden tot onverantwoord ad-hoc en zig-zag beleid dat vooral ten koste ging van de kwetsbaren in de samenleving. Kleine boompjes staan de groei van grote immers in de weg. Bedachtzaamheid had de ondankbare en onzichtbare taak om met medestanders onder ambtenaren, het rechtswezen, zorgsector en staven van bedrijven en organisaties, tegenwicht te bieden aan dit zwalkende schip. Maar voor ze een vernieuwingsimpuls op uitvoerbaarheid hadden kunnen toetsen, had Doelgerichtheid alweer een nieuw tot glorie leidend Masterplan opgehoest, waardoor ze weer van voren af aan konden beginnen. Zo leek het voor onoplettende buitenstaanders dat Bedachtzaamheid en haar volgelingen niets uitvoerden, en zij beschuldigden hen van luiheid en obstructie.

Bedachtzaamheid en medestanders begonnen er een minderwaardigheidscomplex van te krijgen. Vooral ook toen bleek dat ze nauwelijks nog in aanmerking kwamen voor leidinggevende functies en als het even kon alleen nog op uitvoerende posities werden geplaatst.

De profielschetsen voor te werven jonge 'academen', zijn bij de meeste bedrijven dan ook uitsluitend profielschetsen voor jonge Doelgerichten. Iedereen die daar niet in past valt af. De strategische en consoliderende kwaliteiten van de Bedachtzamen worden hiermee miskend. De gefrustreerde Bedachtzamen proberen incognito nog wel een voet tussen de deur te krijgen. Ze meten zich een gestroomlijnd uiterlijk en voertuig aan in de hoop zo de geur van snelheid te verspreiden. Maar ze vallen door de mand zodra ze getoetst worden op inspirerende 'volle kracht vooruit' taal, want die krijgen ze nauwelijks uit hun strot. Ze blijken dan toch van het verkeerde geloof te zijn.

Deze uitverkiezing van Doelgerichtheid boven Bedachtzaamheid leidt tot een opponerende tweespalt in een (werk)situatie die toch bovenal een bundeling van gelijkwaardige, complementaire kwaliteiten vraagt om succesvol te kunnen zijn.

Op dit moment beginnen mensen zeeziek te worden van het zwalkende schip dat Nederland heet en roepen om een schipper die tijdig rekening houdt met klippen en zandbanken. Bedachtzaamheid kan dus weer aan de bak. Tenminste als ze haar kans pakt en niet verzinkt in een zorgelijk wikken en wegen waardoor er geen enkele beslissing meer genomen wordt. Maar bovenal zal Doelgerichtheid moeten gaan begrijpen dat hij voor heilzame vooruitgang, maar beter wat nederiger kan worden en weer gaan samenwerken met moeder de vrouw Bedachtzaamheid. Want zonder haar verkeert Doelgerichtheid in Onbezonnenheid en wordt de in essentie creërende god, een god van vernietiging. ∞